



általános
irodalomtudományi
kutatócsoport

Programvezető

Prof. Dr. Kulcsár Szabó Ernő az MTA rendes tagja

Eötvös Loránd Tudományegyetem Összehasonlító Irodalomtudományi Tanszék 1088 Bp. Múzeum krt. 4/a www.otk.hu

FELHÍVÁS

A

FILOLÓGIA – INTERPRETÁCIÓ – MÉDIATÖRTÉNET

című konferencián való részvételre, amely

A FILOLÓGIA MINT KULTÚRTECHNIKA

MTA TKI program keretében kerül megrendezésre.

A konferencia időpontja: 2007. november 22-24.

Jelentkezési határidő: 2007. április 30.

Helyszín: ELTE Horváth János-terem

Az előadások időtartama: 20 perc.

Jelentkezni lehet az előadás címével a szervezőknél:

Kelemen Pál

kelemenpal@hotmail.com

Kovács Béla Lóránt

belalorant@freemail.hu

A konferencia annak a filológiában mint tudományban rejlő feloldhatatlan kettősségnek új szempontok szerinti vizsgálatát kívánja előmozdítani, amelyet J. G. Fichte már 1807-ben, a modern filológiák kialakulásának kezdetén megfogalmazott. Fichte egyazon írásban emeli a filológiát „minden megértés és megértetés általános, művi-művészi eszközévé” és dolgozza ki intézményi megvalósításának, egy „felsőfokú tanintézmény” létrehozásának tervét. A megértés és értelmezés egyetemességre igényt tartó elméleteként és gyakorlataként fellépő modern filológiai tevékenységet tehát kezdettől fogva nem csupán *anyagtalan* vonatkozásai határozták meg, hanem az *anyagi kultúrába* ágyazottsága is. A tervezett tanácskozás legtágabb horizontját tehát a modern filológiai tevékenység *immateriális* és *materiális* vonatkozásai közötti feszültségterhes viszony tudománytörténeti érdekeltségű újratárgyalása rajzolja ki.

A konferenciától a „Filológia mint kultúrtechnika” program munkatervének megfelelően olyan eredményeket várunk, amelyek az „irodalomelméleti” és a „filológiai” kutatások elkülönítésének fenntartása mellett egyik megközelítésmód számára sem lennének elérhetők. A kutatócsoport eddigi tevékenységének megfelelően a nemzetközi eredmények alkalmazása mellett továbbra is kiemelt cél a magyar hagyomány eddig feltáratlan vagy nem kellő hangsúllyal tárgyalt vonatkozó részterületeinek tematizálása. Ezzel kívánjuk elősegíteni a magyar és az európai gondolkodástörténeti hagyományok párbeszédét.

A következő témakörökben várunk előadásokat:

- **Filológiatörténet és az interpretáció fogalmának története**

Az értelmező tevékenység fenomenológiájának meghatározottsága az intézményesült filológiák révén hozzáférhetővé vált tartalmak által; a nem szövegközpontú interpretációs stratégiák kihívásai az interpretáció szövegértelmezési gyakorlatban kialakult fogalmával szemben; az interpretáció fogalmának változásai a filológiák történetében, különös tekintettel az értelmezés viszonyára a megértendő anyagiségéhez, idegenségéhez és mediális meghatározottságához; interpretáció és olvasás, illetve kommentár és értelmezés viszonya a filológiák médiatörténeti változásokra adott válaszainak tükrében; a filológiai alaptevékenységek (gyűjtés, azonosítás, historizálás, kommentálás/szövegkritika, kiadás) és a szövegértelmezés viszonyának alakulása.

- **A filológiai tevékenység intézményes vonatkozásai**

A modern filológiai tevékenység önmeghatározási kísérletei és pozíciói a kutatás és képzés intézményes struktúrájában; a modern filológiák interpretáció- és szövegfogalmainak viszonya a klasszika-filológia hasonló fogalmaihoz; a filológia mint annak a tudásnak az intézményesült formája, amelynek tárgyterületét egyáltalán e diskurzusformáció termelte ki, és amely szabályozza és felügyeli az irodalmi alakulásfolyamatokat; a szövegkiadások és az általuk implikált szöveg- és interpretációfogalmak kánonformáló szerepe, valamint a kánonok alakulásának háttérben működő olvasási mechanizmusok és szövegfogalmak összefüggései.

- **A filológia és a kultúratudományok**

Az interpretatív kulturális antropológia és a medievisztika részéről kezdeményezett „új filológiák” interpretációfogalmainak különbségei és hasonlóságai; a történelem és a kultúra „szövegiségének” újhistorista, illetve etnográfiai irányultságú irodalomtudományi elgondolásainak módszertani következményei; a szöveg és szövegszerűség fogalmainak változásai a filológia újabb kultúratudományi elméleteiben.

- **Filológiatörténet és médiatörténet**

A filológia és a technikai médiumok történetének lehetséges érintkezési pontjai és ezek hatása a filológia diszciplináris önmeghatározásaira; a médiumarcheológiai kutatások befolyása a filológiai gyakorlatra; a filológia mint a médiumarcheológia lehetséges részterülete; a filológia viszonya az írás más médiumokkal összekapcsolódó megjelenéséhez, és e megjelenési formák hatása az interpretációs stratégiákra; a „szemfilológia” és a „fülfilológia” koncepcióinak tágabb filológia- és médiatörténeti kontextualizálása pl. a verstan változásai alapján.

- **Filológia és antropológia**

A kéz mint az emberi kultúra és irodalom antropológiai tényezője; a technikai feljegyző rendszerek és a kéz kapcsolatának médiatörténeti és irodalomelméleti vonatkozásai; a „gesztikus” írás elmélete és a testiség szövegek által közvetített tapasztalata; az írástörténet olyan aspektusai, amelyek antropológiai és/vagy technikatörténeti adalékokkal szolgálnak a szövegek különböző előállítási és értelmezési gyakorlataihoz.

- **Filológia és edíciótudomány**

A printmédia és a szövegkiadások helye a technikai médiumok összekapcsolódásának, szétválásának és konkurenciájának történeteként felfogott médiatörténetben; az „új filológia” hatása a szövegkiadási gyakorlatra és a szövegfogalom alakulására; a szerző mint jogi, diszkurzív stb. entitás létrejöttének a hatása a szövegfogalom alakulására; „erős” és „gyenge” kiadói szubjektumok; a különböző feljegyző technikák (kézírás, gyorsírás, gépírás, digitális kiadás stb.) újabb elméletei, és ezek alkalmazhatósága a konkrét filológiai munkában; a paratextusok tipológián túlmenő kontextualizálhatósága és szerepük az értelmezői gyakorlatban.

Prof. Dr. Kulcsár Szabó Ernő
egyetemi tanár
A „Filológia mint kultúrtechnika”
MTA TKI program vezetője